ТВОРЧАСЦЬ ПЛЮС

Натхняючыся Караткевічам

Помнік, прататыпам якога паслужыў пісьменнік Уладзімір Караткевіч у юнацтве, стаў неад'емнай часткай культурнай прасторы прадзюсарскага цэнтра «Спамаш», — новы творчы дом адкрылі напярэдадні 15-годдзя ўстановы.

Насамрэч скульптурная кампазіцыя «Прысвячэнне паэту» работы вядомага майстра Уладзіміра Слабодчыкава з'явілася ў сталічным раёне Асмалоўка яшчэ год таму. За гэты час бронзавы хлопец, падобны да Уладзіміра Караткевіча ў юныя гады, стаў добрым сябрам і крыніцай натхнення для больш чым 60 дзяцей і падлеткаў — столькі іх на сёння займаюцца ў творчых студыях прадзюсарскага цэнтра, дзверы ў які расчыняюцца літаральна праз некалькі крокаў. У чым адметнасць, і чаму гэты аповед не рэклама? Бо гаворка пра той рэдкі выпадак, калі бізнес не на словах, а на справе ўзяў пад крыло мастацтва: і помнік, і ўпісаны ў гістарычны раён сучасны чатырохпавярховы будынак узведзены цалкам за кошт сродкаў кампаніі «Амкадор». І, як сціпла заўважае яе кіраўнік, адзін з самых уплывовых айчынных бізнесменаў **Аляксандр ШАКУЦІН,** тут усё зроблена для таго, каб не толькі раскрыць дзіцячыя таленты і вырасціць з іх артыстаў як мінімум еўрапейскага ўзроўню, але і каб гэтыя артысты не «ішлі на экспарт», а заставаліся беларускімі і садзейнічалі развіццю нашай культуры.

На адкрыцці новай творчай прасторы прысутнічаў таксама **міністр культуры Юрый БОНДАР,** які пажадаў педагогам і выхаванцам прадзюсарскага цэнтра высокага творчага палёту. «Безумоўна, у творчага дома, створанага камандай аднадумцаў, вялікія перспектывы. Тут будуць развівацца таленавітыя дзеці і творчая моладзь, работа з якой будзе весціся на сістэмнай аснове. Цэнтр стане месцам прыцягнення маладых талентаў, якія вырашылі прысвяціць жыццё мастацтву, нашай культуры», — дадаў міністр.

Нагадаем, пустуючую двухпавярхоўку на вуліцы Камуністычнай гарадскія ўлады аддалі пад будынак прадзюсарскага цэнтра яшчэ ў 2014 годзе, аднак тэрміны здачы аб'екта зацягнуліся, бо замест рэканструкцыі давялося фактычна весці будаўніцтва нанова. Летась будынак звонку быў гатовы, але спатрэбіўся яшчэ даволі працяглы час для адпаведнага «начыння», і кропка ў маштабным праекце была пастаўлена толькі сёлета.

Як адзначыла **дырэктар цэнтра Анжэліна МІКУЛЬСКАЯ,** у Год малой радзімы тут фактычна адбылося перафарматаванне, пераход да новых відаў дзейнасці. «Падобнага цэнтра ў нашай краіне яшчэ не было, таму гэта даволі смелы эксперымент, нягледзячы на багаты вопыт работы. Цяпер у нас будзе поўны цыкл вырошчвання прафесійных артыстаў, пачынаючы ад дзіцячай студыі і заканчваючы гуказапісной, таксама з'явіцца магчымасць рэалізаваць свае творчыя ідэі ў кампазітараў і паэтаў, аранжыроўшчыкаў — магчымасці цэнтра дазваляюць замахвацца на многае». Ужо гэтай восенню «Спамаш», які працуе з 2004 года і раней займаўся раскруткай і падтрымкай толькі некалькіх маладых выканаўцаў (сярод іх у розны час былі, напрыклад, Дарыя, Іван Буслай, Аня Шаркунова, Віталь Гардзей, Герман, Аляксей Грос, Алена Ланская) набраў выхаванцаў у творчыя студыі. Надалей тут плануюць праводзіць кастынгі ва ўсіх рэгіёнах Беларусі і рыхтаваць таленавітых дзяцей да выхаду на вялікую сцэну — а значыць, у нашай краіне нарэшце з'явілася альтэрнатыва Акадэміі эстрады Ігара Крутога і іншым замежным творчым школам.

На сёння ў прадзюсарскім цэнтры — шэсць падраздзяленняў, сярод якіх студыя мастацтваў Malinovka by Spamash, студыя гуказапісу, рэжысёрская, харэаграфічная... Месца пад сонцам ім усім хапае, бо чатырохпавярховы комплекс уключае класы для заняткаў вакалам і музыкай, харэаграфічную залу, адміністрацыйныя памяшканні і самую сучасную ў краіне гуказапісную студыю. Яе, дарэчы, паспелі ўжо ацаніць такія вядомыя ў музыцы асобы, як Ганс Цымер (кампазітар, аўтар музыкі да папулярных фільмаў, сярод якіх «Піраты Карыбскага мора», «Цёмны рыцар», «Кароль леў» і дзясяткі іншых) і экс-саліст Deep Purple Джо Лін Цёрнэр, які, дарэчы, рыхтуе сумесную работу з выхаванцамі беларускага прадзюсарскага цэнтра. Акрамя таго, менавіта ў студыі ПЦ «Спамаш» запісваецца песня да цырымоніі адкрыцця II Еўрапейскіх гульняў, і яго ж каманда рыхтуе цырымонію сустрэчы Агню міру ў рамках Гульняў.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

Міністр культуры Беларусі Юрый БОНДАР, дырэктар ПЦ «Спамаш» Анжэліна МІКУЛЬСКАЯ і намеснік старшыні Мінгарвыканкама Ігар ЮРКЕВІЧ на адкрыцці новай культурнай прасторы.

Аляксандр ШАКУЦІН падтрымаў традыцыю, якую распачалі выхаванцы цэнтра: ідучы на заняткі, паціскаць руку скульптуры.

Фота БелТА.

Слоўніца

Праблемы перакладу

СВЯТОЕ ПІСАННЕ ПА-БЕЛАРУСКУ

Беларусы — адзін з першых народаў, які атрымаў Біблію на роднай мове. Францыск Скарына пераклаў яе, калі яшчэ не існавала англамоўных друкаваных выданняў Пісання. Сёння мы маем ужо 18 беларускіх перакладаў Новага Запавету, і гэта без уліку асобных біблейных кніг, якія выйшлі ў свет на нашай мове.

І тым не менш праца над Бібліяй на беларускай мове ўсё яшчэ працягваецца. Ці з'явіцца ў нас адзіны пераклад, які прымуць прадстаўнікі розных канфесій? Як падаваць Біблію сучасным чытачам? Якія тэрміны з яе трэба ўводзіць у беларускія слоўнікі? І на што абапірацца пры стварэнні сучаснага перакладу, калі беларуская мова не задзейнічана не толькі ў царкве, але і ў многіх іншых сферах? Пра гэта адбылася зацікаўленая размова спецыялістаў у Нацыянальнай бібліятэцы.

Біблію чалавецтва ўсё яшчэ працягвае адкрываць, невыпадкова яе назвалі «жывой кнігай». «Практыка іншых краін, дзе Святое Пісанне перакладаецца рэгулярна, паказвае, што чым большая колькасць якасных перакладаў, тым большая магчымасць у спажыўца мовы наблізіцца да разумення Бібліі. Кожны новы пераклад будзе іншы, і гэта чарговы скарб, — заўважае **доктар сакральнай тэалогіі, біблеіст Ірына ДУБЯНЕЦКАЯ.** — Біблію не трэба перапісваць, яе трэба перачытваць. На маю думку, ідэальны пераклад для XXI стагоддзя павінен патлумачыць сучаснаму чытачу тое, што мог зразумець чалавек у старажытныя часы. Для гэтага абавязкова патрэбны каментарыі, важна паспрабаваць актуалізаваць тэкст, які быў напісаны ў першым тысячагоддзі да нашай эры».

Многія даследчыкі ўпэўненыя, што Святое Пісанне трэба перакладаць менавіта з арыгінала, тым больш што людзі, якія валодаюць старажытнымі мовамі, могуць адкрываць новыя словы і іх значэнні. Але, на жаль, сёння старыя мовы не запатрабаваныя, той жа іўрыт перастае выкладацца не толькі ў Беларусі, але і ў многіх замежных універсітэтах. Калі ж пры стварэнні Бібліі па-беларуску выкарыстоўваць ужо існуючыя пераклады, можна не толькі скапіяваць чужыя памылкі, але і нарабіць сваіх. Тым больш што перакладчыкі сутыкнуліся з шэрагам праблем. Напрыклад, ім трэба было вырашаць, як падаць назвы раслін, музычных інструментаў, прадметаў штодзённага побыту, пра якія згадваецца ў «жывой кнізе», але сёння цяжка альбо наогул немагчыма ўявіць, як яны выглядалі.

Пры стварэнні беларускай Бібліі важна максімальна перадаць не толькі яе змест. У кожнага евангеліста непаўторны стыль, свая манера аповеду. Бяспрэчна, каб захаваць жанравыя прыкметы, падаць вершы з «Кнігі кніг», да працы над сучаснымі выданнямі неабходна далучаць і літаратараў, паэтаў. «Трэба максімальна перадаць усё, што ёсць у Бібліі, у тым ліку і яе паэтычнае хараство. Слова Божае не даходзіць да сэрцаў, калі яно не выказана так, як у Бібліі, у адзіна магчымай форме», — упэўнена **Галіна СІНІЛА, кандыдат філалагічных навук, прафесар кафедры культуралогіі факультэта сацыякультурных камунікацый БДУ.**

Неаднолькавае выкарыстанне рэлігійнай лексікі ў практыцы канфесій нашай краіны прывяло да таго, што сёння нават геаграфічныя назвы і асабовыя імёны падаюцца па-рознаму. Але ці на карысць такія разыходжанні літаратурнай беларускай мове? Ужо не раз падымалася пытанне аб неабходнасці стварэння адзінага для ўсіх перакладу, тым больш што Біблія старэйшая за рэлігіі і канфесіі.

«Калі б мы ўзялі нават пераклады 30-гадовай даўнасці, то казалі б аб «розных мовах», таму што там выкарыстана не толькі іншая лексіка, але і розныя арфаграфічныя і граматычныя традыцыі. Зараз мы ўжо не гаворым пра разнабой у арфаграфіі і граматыцы, усё ж набліжэнне у гэтых адносінах ідзе. Мы маем нарматыўную беларускую мову, — заўважае **кандыдат філалагічных навук, вядучы навуковы супрацоўнік Інстытута мовазнаўства Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Ірына БУДЗЬКО.** — Сёння мы гаворым толькі пра розніцу пры ўжыванні лексем, слоў. Але варыянтнасць у нейкай тэрміналагічнай групе — гэта нармальна, асабліва для моў, якія развіваюцца. Тут важная проста фіксацыя».

Трэба вырашаць і пытанне з тым, як сакральную лексіку падаваць у сучасных лексікаграфічных выданнях. Напрыклад, зараз вядзецца работа над вялікім тлумачальным слоўнікам беларускай мовы. Вучоныя Інстытута мовазнаўства прапанавалі падаваць у ім розныя варыянты з перакладаў біблійных тэкстаў, але пры гэтым выпрацаваць сістэму памет (накшталт «праваслаўнае», «каталіцкае», «пратэстанцкае»), каб было бачна, якая форма ўжываецца ў царкве, а якая ў касцёле.

«Пераклад Слова Божага, які не прызначаны для выкарыстання ў храме, нельга лічыць паўнавартасным у місійным прызначэнні», — упэўнены **доктар філалагічных навук, прафесар, член аўтарскага калектыву па перакладзе кніг Бібліі на беларускую мову Іван ЧАРОТА.** Але Біблія не стане «жывой кнігай», калі яна не дойдзе да чытача па-за царквой. І тут важна, каб беларускі пераклад яе быў даступны, бо, напрыклад, яшчэ пару гадоў таму набыць Біблію на роднай мове было даволі праблематычна.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

Яўгена Пясецкага. Фота слова

Там, дзе шумны горад поўніцца
Навагоднімі дзівосамі,
Майстравалі ёлку-модніцу
Між стальнымі хмарачосамі.

Па дызайне — найсучасная,
І пад зоркаю каляднаю!
Сапраўды, ялінка класная...
Толькі ж бачу: несапраўдная.

Кожнай украсе буду рады я,
Але шчыра ўсім агучваю:
Лепш вырошчваць сапраўднае,
А не выштукоўваць штучнае.